

Jongeren op de Vlaamse Arbeidsmarkt

Over startkwalificaties, intredejobs en arbeidsmarktprestaties

Goed begonnen is half gewonnen. Zo hangen ook de arbeidsmarktprestaties van jongeren in grote mate af van hun eerdere schoolprestaties. Het belang van het onderwijs voor een vlotte arbeidsmarktintrede ontgaat ook Europa niet. In de Lissabonstrategie, en ook in diens opvolger de EU 2020-strategie, worden concrete doelstellingen geformuleerd op vlak van onderwijsprestaties. Zo wil Europa de ongekwalificeerde uitstroom uit het onderwijs verder terugdringen en het aantal jongeren met een hoger onderwijsdiploma optrekken tegen 2020. In deze bijdrage gaan we na in hoeverre Vlaanderen de betreffende Lissabondoelstellingen – met als eindmeet 2010 – behaalde en hoe ze de nieuwe EU 2020-doelstellingen vertaalt naar eigen ambities. Vervolgens beschouwen we de eigenlijke overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt. We gaan na in welke mate studies gecombineerd worden met (betaald of onbetaald) werk en hoe de ‘eerste job’ zich kenmerkt bij twee opeenvolgende cohortes van jongeren. Ten slotte berekenen we een jongerenwerkzaamheidsgraad zonder studenten en plaatsen we de arbeidsmarktprestaties van schoolverlaters tegenover die van de totale groep jongeren.¹

Europese streefdoelen voor jongeren op vlak van onderwijs

Reeds met de Lissabonstrategie, die van Europa tegen 2010 de meest competitieve kenniseconomie ter wereld zou maken, werd het belang van een succesvolle schoolcarrière voor de intrede op de arbeidsmarkt benadrukt. Volgende concrete streefdoelen werden vooropgesteld: (1) Het aandeel jongeren (18-24 jaar) dat het hoger secundair onderwijs verlaat zonder diploma moet beperkt worden tot maximum 10%. Daartegenover werd gesteld dat

(2) minstens 85% van de 22-jarigen een diploma hoger middelbaar onderwijs moet behalen.

De eerste doelstelling, betreffende de ongekwalificeerde uitstroom, wordt behouden in de EU 2020-strategie. Naarmate Europa effectief meer en meer evolueert naar een kenniseconomie, tilt Europa de ambities op het vlak van het kwalificatieniveau van haar burgers een trapje hoger. Europa stelt dan ook dat tegen 2020 gemiddeld 40% van de 30-34-jarigen een diploma hoger onderwijs moet hebben.

De doelstellingen uit de EU 2020-strategie worden door de Europese lidstaten vertaald naar nationale doelstellingen die rekening houden met de eigen specifieke situatie en het eigen ambitieniveau. Dit geldt ook voor België, dat voor de hier vermelde doelstellingen volgende streefcijfers naar voren schuift: een ongekwalificeerde uitstroom van maximaal 9,5% en een aandeel 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs van 47%. De maatregelen die nodig zijn om deze, en andere 2020-doelstellingen, te behalen, worden beschreven in het Nationaal Hervormingsprogramma (NHP, 2010).

Vlaanderen stelde als één van de weinige regio's binnen de Europese Unie, een eigen Hervormingsprogramma op (VHP, 2010), dat eveneens als input fungeerde voor het Nationale Hervormingsprogramma. In het Vlaams Hervormingsprogramma worden de Vlaamse doelstellingen in het kader van de EU

2020-strategie, alsook het pakket aan maatregelen om deze te behalen, beschreven. Op het vlak van de hier aangehaalde onderwijsdoelstellingen liggen de ambities van Vlaanderen alvast hoger dan die van België en de EU. Tegen 2020 wil Vlaanderen het aandeel vroegtijdige schoolverlaters terugdringen tot 5,2% van de totale groep 18-24-jarigen, en het aandeel hoger opgeleiden binnen de leeftijdscategorie 30-34 jaar verder opkrikken tot 47,8%.

We plaatsen de resultaten van Vlaanderen voor deze onderwijsdoelstellingen in een Belgisch en Europees perspectief. Voor een evaluatie van de doelstellingen in het kader van de EU 2020-strategie maken we gebruik van gegevens uit de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK). De EAK is de Belgische tak van de door Eurostat gecoördineerde Labour Force Survey die toelaat om de doelstellingen in een Europees vergelijkend perspectief te monitoren. Naast de eigenlijke streefdoelen brengen we op basis van de EAK ook de omvang van de groep

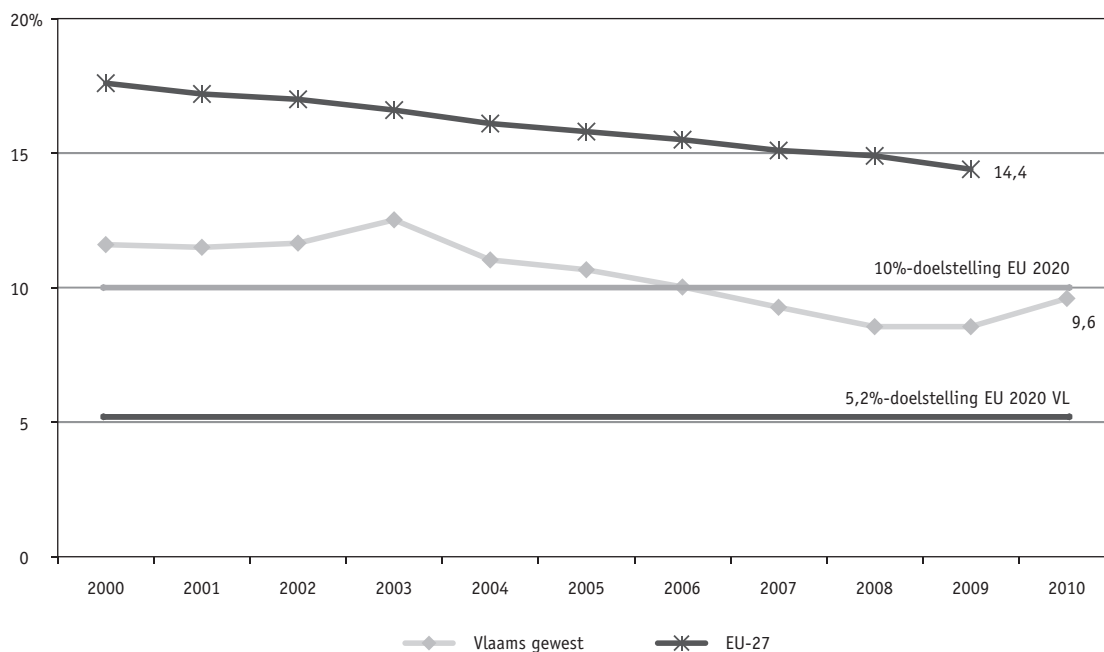
jongeren in kaart die noch een opleiding volgen, noch aan het werk zijn. Hoewel de beleidsaandacht voor deze zogenaamde NEET-jongeren (Not in Employment, Education or Training) groeit in meer en meer Europese landen, bestaan er geen concrete Europese doelstellingen voor het inkrimpen van deze groep. Enkel België schuift hiervoor ook een duidelijk nationaal streefcijfer naar voor. Tegen 2020 wil België het aandeel NEET-jongeren in de leeftijdsgroep 15-24 jaar terugbrengen tot 8,2%.

Vroegtijdige schoolverlaters

Een diploma biedt nog altijd de beste kans op werk. De Lissabonstrategie bepaalde dan ook dat tegen 2010 'slechts' 10% van alle 18-24-jarigen het hoger secundair onderwijs zou verlaten zonder diploma. Dit streefdoel wordt aangehouden in de EU 2020-strategie. Vlaanderen scherpt de ambities verder aan en wil het aantal vroegtijdige schoolverlaters tegen 2020 terugdringen tot 5,2%.²

Figuur 1.

Ongekwalficeerde uitstroom (Vlaams Gewest en EU-27; 2000-2009/2010)

Noot: Er is een tijdreksbreuk tussen 2004 en 2005, omwille van het feit dat het pas mogelijk is sinds 2005 om studenten in schoolvakantie af te zonderen. Voordien werden zij meegerekend bij de ongekwalficeerde uitstroom.

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Vlaanderen behaalde de 10%-doelstelling al in 2006, waarna de ongekwalificeerde uitstroom verder daalde tot 8,6% in 2009 (figuur 1).³ Ook op Europees niveau was de trend van de voorbije jaren dalend (van 17,6% in 2000 tot 14,4% in 2009), al bleef de Europese score over heel de lijn ver verwijderd van het vooropgestelde objectief van 10%. Het is duidelijk dat de 2010-doelstelling op Europees niveau niet gehaald werd. Vlaanderen presteerde dan ook heel wat beter dan het Europees gemiddelde. In 2010 keerde de gunstige evolutie in Vlaanderen zich echter om, waardoor het aandeel vroegtijdige schoolverlaters opnieuw steeg tot 9,6%.

Onder meer het Vlaamse Actieplan tegen spijbelen en het decreet leren en werken (2008), dat schooluitval wil voorkomen, moeten het tij opnieuw keren en bijdragen tot de realisatie van de Vlaamse ambitie. Via een hervorming van het secundair onderwijs wil Vlaanderen bovendien verder werken aan de opwaardering van de technische en beroepsrichtingen en jongeren helpen om bewustere studiekeuzes te maken die nauwer aansluiten bij hun interesses en capaciteiten (NHP 2011).

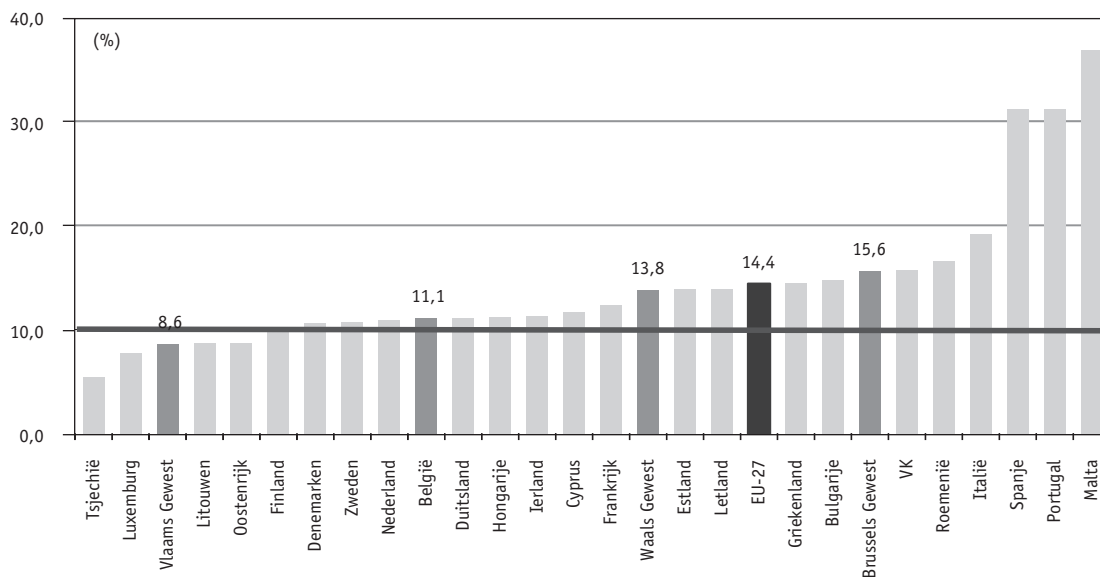
Voor het Europees vergelijkend perspectief zijn de meest recente gegevens die voor het jaar 2009 (figuur 2). België scoorde met een ongekwalificeerde uitstroom van 11,1% beter dan het Europees gemiddelde (14,4%). Vlaanderen vervulde de Europese top drie, na Luxemburg (7,7%) en koploper Tsjechië (5,4%). Ook het Waals Gewest (13,8%) scoorde nog net beter dan het EU-gemiddelde. Het Brusselse Gewest (15,6%) bengelde achteraan het peloton, maar scoorde lang niet zo slecht als de Zuid-Europese landen Spanje (31,2%), Portugal (31,2%) en Malta (36,8%).

De in Belgisch en Europees perspectief relatief goede score van Vlaanderen betekent niet dat ongekwalificeerde uitstroom geen reëel probleem is in Vlaanderen (tabel 1). Toch nog 11,4% van de mannelijke 18-24-jarigen en 7,7% bij de vrouwen verlieten in 2010 de schoolbanken zonder diploma.

Het verschil met de andere gewesten was, net als in voorgaande jaren, ook in 2010 groot. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bleef de slechtste leerling van de klas. Vooral de jonge mannen (20,4%)

Figuur 2.

Ongekwalificeerde uitstroom (EU-27* en de Belgische gewesten; 2009)

* EU-27 exclusief Slovenië waarvoor de cijfers ontbreken.

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

gouden nog al te vaak de schoolpoort achter zich dicht zonder een diploma behaald te hebben. Bij de Brusselse vrouwen bedroeg de ongekwalificeerde uitstroom 16,5%. Ook Wallonië bleef, met een ongekwalificeerde uitstroom van 13,7%, relatief ver verwijderd van de 10%-doelstelling. Ook hier waren het de mannen die het slechtst scoorden. Maar liefst 15,9% verliet de schoolbanken zonder diploma, tegenover 11,5% bij de vrouwen. Dit alles maakte dat het totaalcijfer voor België in 2010 bijna 2 procentpunten boven de 10%-doelstelling bleef.

NEET-Jongeren

Startkwalificaties en verworven competenties vormen een belangrijke schakel voor een succesvolle intrede op de arbeidsmarkt. Het komt er niet enkel op aan om gekwalificeerd aan de start te verschijnen, maar evenzeer om de reeds verworven competenties te onderhouden of verder uit te breiden. De jongste jaren is er dan ook meer en meer aandacht gekomen voor jongeren die niet aan de slag zijn en bovendien niet langer een (reguliere of niet-reguliere) opleiding volgen, de zogenaamde

NEET-jongeren (Not in Employment, Education or Training). Ook deze jongeren dreigen de aansluiting met de arbeidsmarkt te missen.

In 2010 behoorden iets meer dan 54 800 Vlaamse jongeren, of 7,5% van de 15-24-jarigen, tot deze groep (tabel 2). Dat is een stijging met +1,2 procentpunt ten opzichte van 2008. In het Brussels en Waals Gewest was de situatie in 2010 dramatischer. In Brussel was 17% van het totaal aantal 15-24-jarigen noch aan het werk, noch in opleiding (+0,7 procentpunt ten opzichte van 2008). Het Waals Gewest bleef met een NEET-graad van 14,6% in 2010 op hetzelfde niveau als in 2008. Opvallend is dat er in de drie gewesten quasi geen verschil was tussen de mannen en de vrouwen. Dit alles maakte dat het aandeel NEET-jongeren in de leeftijdsgroep 15-tot 24-jarigen in België 10,9% bedroeg in 2010, een stijging van 0,8 procentpunt ten opzichte van 2008. Deze stijgende trend zal allereerst opnieuw omgebogen moeten worden, wil België de NEET-graad tegen 2020 beperken tot 8,2%.

Op basis van gegevens voor het jaar 2009 plaatsen we in figuur 3 de prestaties van België en de gewesten in

Tabel 1.

Ongekwalificeerde uitstroom naar geslacht (België en de gewesten; 2010)

(%)	Mannen	Vrouwen	Totaal
Vlaams Gewest	11,4	7,7	9,6
Waals Gewest	15,9	11,5	13,7
Brussels H. Gewest	20,4	16,5	18,4
België	13,8	10,0	11,9

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Tabel 2.

Aandeel NEET-jongeren* in de leeftijdsgroep 15-24 jaar naar geslacht (België en de gewesten; 2008-2010)

(%)	Mannen 2010	Vrouwen 2010	Totaal 2010	Totaal 2008
Vlaams Gewest	7,5	7,4	7,5	6,3
Waals Gewest	14,4	14,9	14,6	14,6
Brussels H. Gewest	17,0	17,0	17,0	16,3
België	10,8	10,9	10,9	10,1

* NEET: not in employment, education or training

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

een Europees perspectief. De betrekkelijk goede score van Vlaanderen (7,3%) hield de Belgische score (11,1%) net onder het Europees gemiddelde (12,4%). Met een aandeel van respectievelijk 15,2% en 16,1% NEET-jongeren scoorden het Brussels en het Waals Gewest een flink stuk boven dat gemiddelde.

De kenniseconomie vraagt om (hoog)geschoolde arbeidskrachten

Tegenover een beperking van de ongekwalificeerde uitstroom tot 10%, stelde de Lissabonstrategie een verhoging van het aantal gekwalificeerde jongeren tot 85% in 2010. Europa stelt dat 85% van de 22-jarigen een diploma hoger middelbaar onderwijs moet behalen. In de praktijk meten we dit aan de hand van het onderwijsniveau van de 20- tot en met 24-jarigen.

Vlaanderen behaalde deze doelstelling al in 2005 en noteerde in 2010 een aandeel van 86,6% jongeren met minstens een diploma hoger secundair onderwijs (figuur 4). Hoewel de trend zowel in 2009

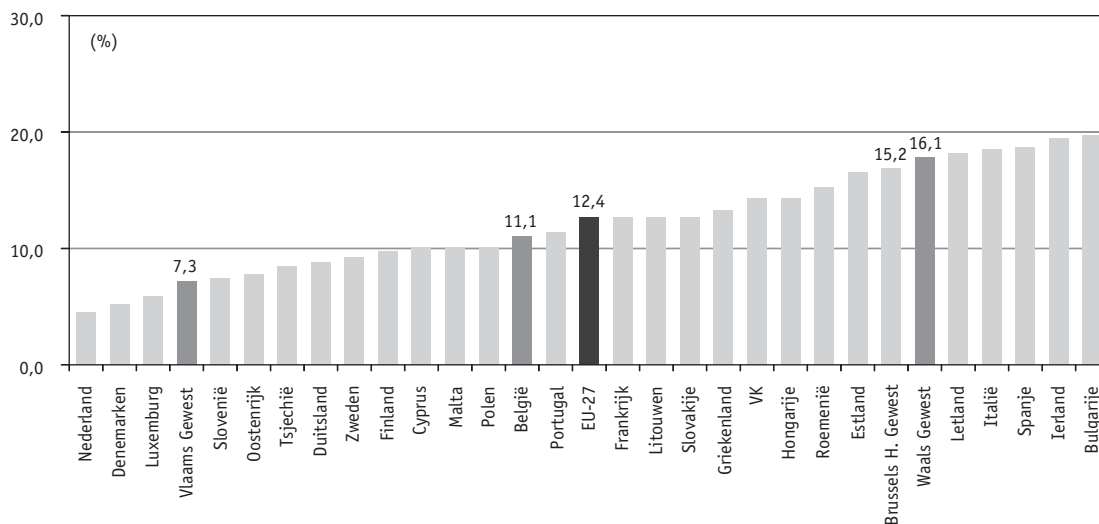
als in 2010 dalend was, bleef Vlaanderen boven het Europees gemiddelde uitlopen.

Vlaanderen scoorde ook beter dan de andere gewesten die in 2010 nog ruim onder de 85%-doelstelling bleven (tabel 3). In het Waals gewest behaalde 79,6% van de 20-24-jarigen een diploma hoger secundair onderwijs, in Brussel was slechts 71% van deze leeftijdsgroep minstens middengeschoold. In alle gewesten scoorden de vrouwen beter dan de mannen.

Dat alles bracht de gemiddelde score voor België op 82,5%, waarmee België de Europese doelstelling niet haalde. In 2009 leunde het aandeel gekwalificeerde jongeren in België (83,3%) nog iets dichterbij aan tegen de 85%-doelstelling, waarmee België het ook beter deed dan het Europees gemiddelde (78,6%). Vlaanderen viel net buiten de top vijf, na Cyprus, Slovenië, Polen, Tsjechië en Slovakije (figuur 5). Slecht presterende landen waren opnieuw Malta, Portugal en Spanje, maar opvallend ook landen als Denemarken, Duitsland en Nederland. Stevens (2009) toonde reeds aan dat jongeren in

Figuur 3.

Aandeel NEET-jongeren* in de leeftijdsgroep 15-24 jaar (EU-27 en de Belgische gewesten; 2009)

*NEET: not in employment, education or training

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

deze laatste drie landen in belangrijke mate pas op latere leeftijd hun hoogste diploma behalen, wat de mindere scores binnen de leeftijdsgroep 20 tot en met 24 jaar verklaart.

De Europese economie evolueert hoe langer hoe meer naar een kenniseconomie. De EU2020-strategie tilt de ambities op vlak van onderwijs dan ook een trapje hoger op de kwalificatieladder en stelt dat gemiddeld in Europa 40% van de 30-34-jarigen

een diploma hoger onderwijs op zak moet hebben. Vlaanderen vertaalt dit in een regionale doelstelling van 47,8%. Met een score van 44,9% in 2010 betekent dit dat er tegen 2020 een kloof van 2,9 procentpunten overbrugd dient te worden, wat gezien de vooruitgang die de voorbije jaren geboekt is al bij al weinig ambitieus is (figuur 6). Een verder doorgedreven democratisering van het onderwijs moet Vlaanderen helpen om deze doelstelling te bereiken. Onder meer aanpassingen aan het systeem

Tabel 3.

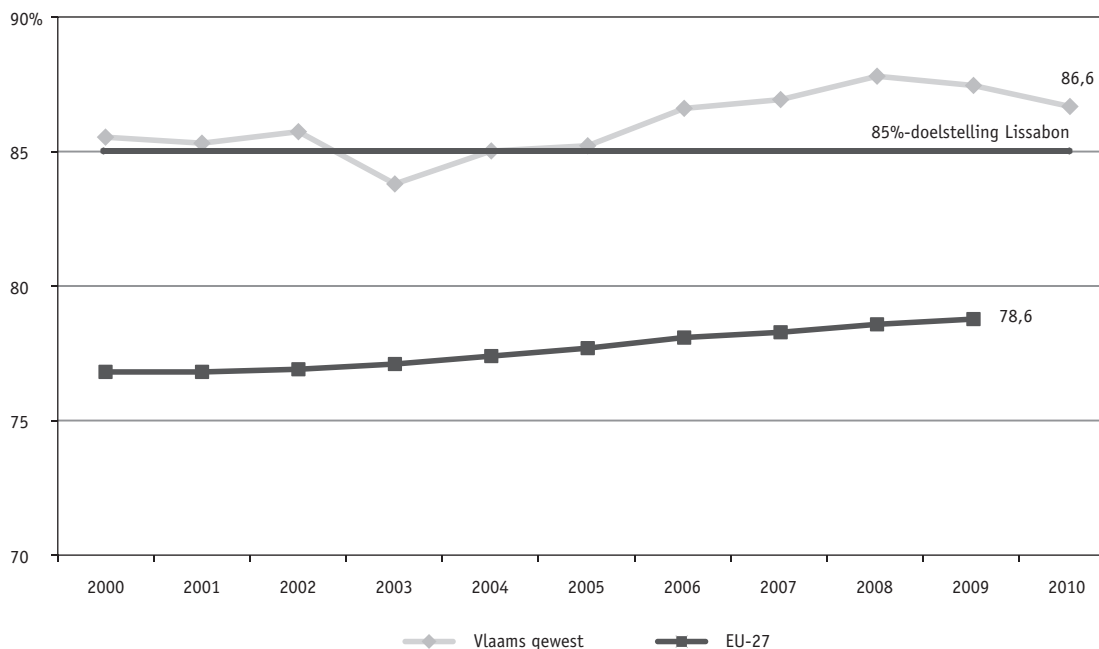
Aandeel gekwalificeerde jongeren (20-24 jaar) naar geslacht (België en de gewesten; 2010)

(%)	Mannen	Vrouwen	Totaal
Vlaams Gewest	84,5	88,6	86,6
Waals Gewest	77,0	82,3	79,6
Brussels H. Gewest	68,5	73,2	71,0
België	80,3	84,7	82,5

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Figuur 4.

Aandeel gekwalificeerde jongeren (20-24 jaar) (Vlaams Gewest en EU-27; 2000-2009/2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

van de studiefinanciering, het inzetten op het aantrekken van zogenaamde niet-traditionele studenten en het vereenvoudigen van de combinatie leren en werken moeten daartoe bijdragen. Aanvullend wordt ook ingezet op de verdere hervorming van het hoger onderwijs en een rist andere maatregelen die moeten bijdragen aan een algemene competentieversterking van de bevolking (NHP, 2011).

Ook het Brussels Gewest, met een aandeel van 48,7% hooggeschoolden in de leeftijdsgroep van 30-tot en met 34-jarigen, liet in 2010 een (verrassend) goede score optekenen (tabel 4). Een mogelijke verklaring is dat vele jonge professionals zich vestigen in Brussel in functie van hun werk. In het Waals Gewest had 41,5% van de 30-34-jarigen een diploma hoger onderwijs in 2010. De relatief goede scores van Vlaanderen, Wallonië en vooral Brussel brachten de gemiddelde score voor België op 44,4%.

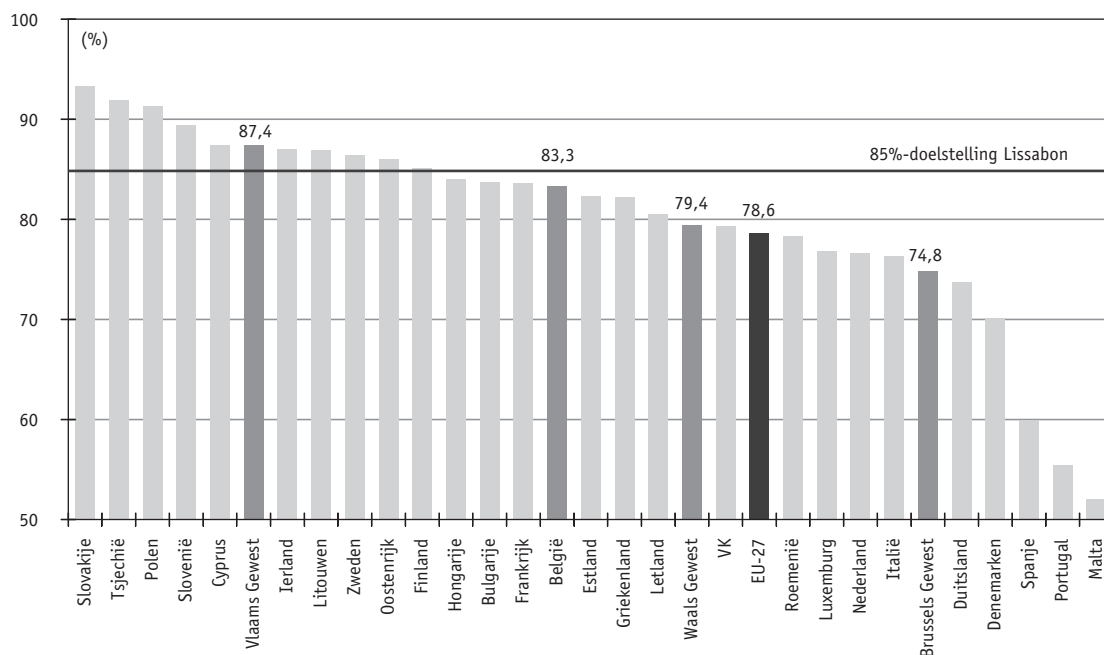
België en haar gewesten scoren dan ook goed in Europees perspectief. Gemiddeld was in 2009

slechts 32,3% van de 30-34-jarigen in de EU-27 hooggeschoold (figuur 7). Het waren vooral de Zuid- en Oost Europese landen die het EU-gemiddelde omlaag trokken.

Uit de monitoring van de hierboven vermelde Lisabon- en EU 2020-indicatoren leren we dat de Vlaamse jongeren, in Belgisch en Europees perspectief, betrekkelijk goed voorbereid op de arbeidsmarkt komen: ze verlaten relatief weinig vroegtijdig de schoolbanken (al stelden we hier een kentering vast in 2010) en behalen hoe langer hoe meer hogere kwalificaties. Wat levert dit hen op bij de overgang van het onderwijs naar de arbeidsmarkt? In wat volgt staan we eerst stil bij de transitiefase zelf, vervolgens bekijken we meer globaal de arbeidsmarktprestaties van Vlaamse schoolverlaters en van jongeren in het algemeen. De eerste analyse spitst zich toe op twee vragen. Wat zijn de kenmerken van de eerste job van de Vlaamse jongeren en hebben de jongeren in de loop van hun schoolcarrière al enige werkervaring opgedaan?

Figuur 5.

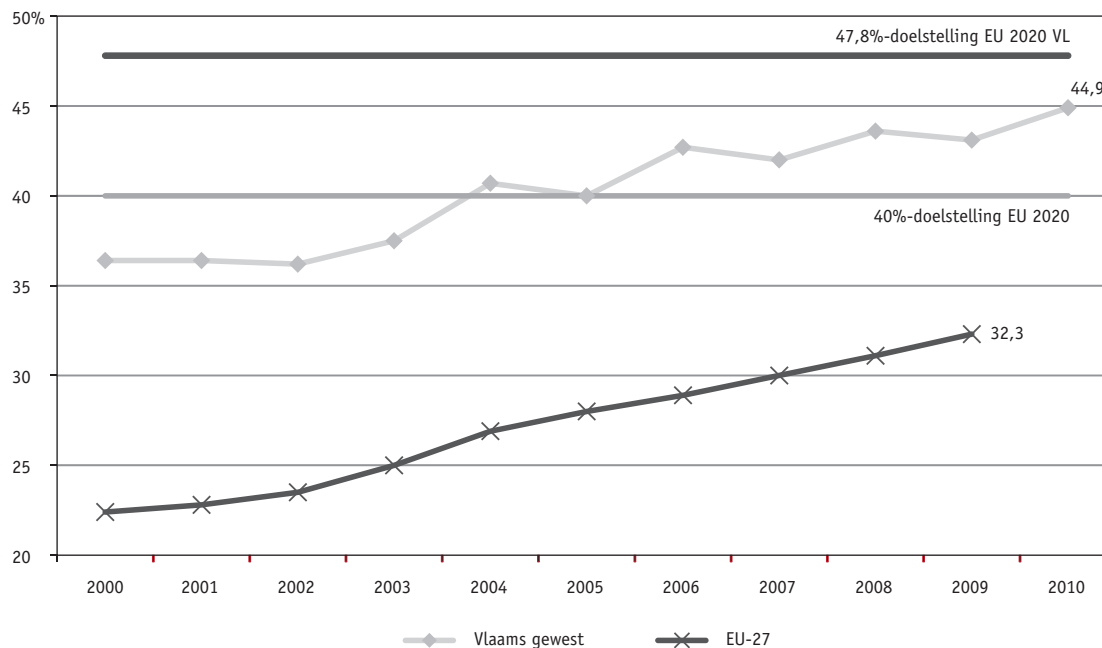
Aandeel gekwalificeerde jongeren (20-24 jaar) (EU-27 en de Belgische gewesten; 2009)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Figuur 6.

Aandeel 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs (Vlaams Gewest en EU-27; 2000-2009/2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Tabel 4.

Aandeel 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs (België en de gewesten; 2010)

(%)	Mannen	Vrouwen	Totaal
Vlaams Gewest	38,5	51,4	44,9
Waals Gewest	35,6	47,5	41,5
Brussels H. Gewest	48,0	49,4	48,7
België	39,0	49,9	44,4

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Transitie onderwijs-arbeidsmarkt

In het tweede kwartaal van ieder jaar wordt aan de EAK vragenlijst (Enquête naar de arbeidskrachten) een module toegevoegd over een specifiek thema. In 2009 ging deze module over de 'toegang van jongeren tot de arbeidsmarkt'. Alle 15- tot en met 34-jarigen die deelnamen aan de enquête dienden de module in te vullen. De module verschaft onder andere informatie over het regulier onderwijs dat de respondent

volgde, de situatie na het verlaten van het onderwijs en informatie over de eerste significante job van minstens drie maanden. Termote en Van Trier (2011; zie elders in dit nummer) behandelden op basis van deze bron de leeftijd waarop men het onderwijs verliet, of jongeren tijdens hun onderwijsloopbaan al dan niet ervaring met de arbeidsmarkt hadden opgedaan en via welk kanaal jongeren hun eerste job vonden. In dit artikel bouwen we verder op deze analyses en bekijken we hoe de transitie van het onderwijs naar

de arbeidsmarkt verloopt in Vlaanderen. We stoten hier echter op een aantal restricties. Het aantal respondenten dat in aanmerking komt om deze module in te vullen, blijft beperkt waardoor regionale berekeningen bemoeilijkt worden. Bovendien werden niet alle vragen even consequent beantwoord, wat bepaalde analyses onmogelijk maakte.

Leren en werken

Eerst gaan we na in welke mate jongeren tijdens hun schoolloopbaan al in aanraking zijn gekomen met de arbeidsmarkt. Hiervoor bekijken we de cohorte die in 2009 tussen 25 en 34 jaar was. Voor deze categorie van jongeren gaan we na of ze hun studies gecombineerd hebben met betaald of onbetaald werk van minstens één maand.⁴ Merk op dat de periode waarin deze jongeren studeerden heel uiteenlopend is. We bevragen immers op één welbepaald moment (namelijk in 2009) een hele cohorte van jongeren (alle 25-34-jarigen) met verschillende schoolloopbanen en uitstroomjaren. Deze groep bevat evenzeer jongeren die vorig jaar de schoolbanken verlieten, als jongeren die reeds tien jaar geleden uitstroomden. Gegeven

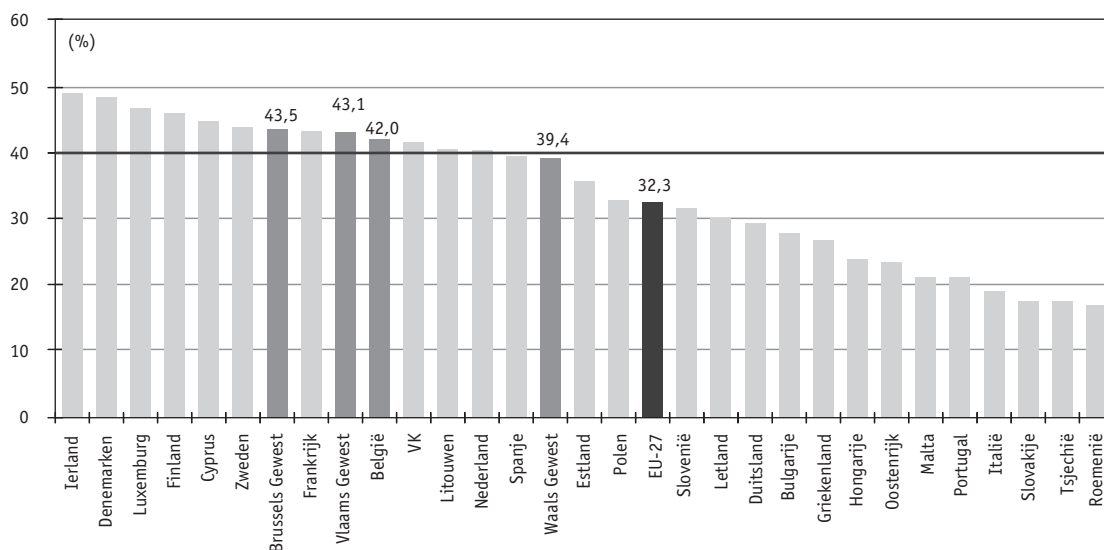
het 'historische' karakter ervan, geven deze cijfers dan ook geen inzicht in de studie-werk-combinatie van de cohorte van jongeren die momenteel op de schoolbanken zit. Eveneens bieden deze cijfers onvoldoende informatie om de meest actuele progressie ter zake in kaart te brengen.

Uit tabel 5 blijkt dat studies in Vlaanderen vaak werden gecombineerd met een studentenjob of een stage verbonden aan de onderwijsactiviteit. 64,4% van de bevroegde 25-34-jarigen had reeds tijdens hun studies al enige vorm van werkervaring opgedaan. De meest populaire vorm van werken tijdens de studies was het verrichten van betaalde arbeid die losstaat van de gevolgde opleiding. Van die respondenten die studies combineerden met werk, had 57,3% minstens een maand als jobstudent gewerkt. 36,7% van de jongeren die studies en werk combineerden, had werkervaring opgedaan als onderdeel van het onderwijsprogramma (zowel betaalde als onbetaalde stage). Een combinatie van beide werd door de overige 6,1% van de respondenten toegepast.

Wanneer we kijken naar twee opeenvolgende leeftijdscohorten, die op andere tijdstippen

Figuur 7.

Aandeel 30-34-jarigen met een diploma hoger onderwijs (EU-27 en Belgische gewesten; 2009)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK, Eurostat LFS (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Tabel 5.

De mate waarin jongeren (betaalde of onbetaalde) arbeid verricht hebben tijdens de studies opgesplitst naar leeftijd, geslacht en onderwijsniveau, (Vlaams Gewest; cohorte van 25-34-jarigen in 2009)

(%)	Totaal	25-29 jaar	30-34 jaar	Man	Vrouw	Laag- geschoold	Midden- geschoold	Hoog- geschoold
Jongeren die studies combineerden met (betaalde of onbetaalde) arbeid	64,4	67,6	61,0	63,6	65,1	34,9	61,1	75,4
Type arbeid								
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Als onderdeel van het onderwijsprogramma	36,7	37,1	36,2	33,7	39,6	43,0	41,2	32,6
Buiten het onderwijsprogramma	57,3	57,5	57,0	59,1	55,4	53,3	50,0	62,9
Combinatie	6,1	5,4	6,9	7,2	5,0	3,7	8,7	4,5

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK ad hoc module 2009 (Bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

hun studies hebben doorlopen, zien we dat de jongste cohorte van 25-29-jarigen meer werkervaring heeft opgedaan tijdens de studies dan hun voorgangers (respectievelijk 67,6% en 61%). Deze werkervaring vond voornamelijk buiten het onderwijsprogramma plaats, met name als jobstudent of met een regulier arbeidscontract. Naar geslacht is het opvallend dat vrouwen iets vaker studies met werk combineerden (65,1% tegenover 63,6% bij mannen). Bij beide groepen bleef arbeid buiten het onderwijsprogramma het belangrijkste. Toch vonden we vrouwen vaker terug in stages verbonden aan de opleiding dan mannen: 39,6% van alle vrouwen die studies en werk combineerden deed dit in het kader van het onderwijsprogramma, tegenover 33,7% bij de mannen.

Naarmate het onderwijsniveau stijgt, neemt het aandeel jongeren dat de kans kreeg om onderwijs te combineren met werk opmerkelijk toe. Dit is niet onlogisch, aangezien een hoger diploma een langere schoolcarrière vergt en dus meer kansen biedt om de twee (studeren en werken) te combineren. Bij laaggeschoolden ging het om 34,9% van de jongeren, bij middengeschoolden om 61,1% en bij hooggeschoolden kwam driekwart (75,4%) tijdens de studies al in aanraking met de arbeidsmarkt. Werk dat losstaat van de studies is

bij alle onderwijsniveaus de meest populaire vorm. Toch zien we ook een aantal verschillen. Bij laaggeschoolden die studies en werk combineerden, kwam (betaalde of onbetaalde) stage relatief meer voor: 43% van de laaggeschoolden die studies en werk combineerden, tegenover 41,2% en 32,6% bij midden- en hooggeschoolden. Bij de hooggeschoolden daarentegen was betaalde arbeid buiten het onderwijsprogramma veruit het populairst: 62,9% van alle hooggeschoolden die studies en werk combineerden deed dit als jobstudent of met een regulier arbeidscontract (tegenover respectievelijk 53,3% en 50% bij laag- en middengeschoolden).

De combinatie van studies met een welbepaalde vorm van arbeid kwam vaker voor in het Vlaams Gewest dan in de andere gewesten (tabel 6). Tegenover 64,4% in Vlaanderen, had in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest minder dan de helft van de 25-34-jarigen enige vorm van arbeid verricht tijdens de studies (respectievelijk 44,9% en 47,1%). De jongeren die in deze gewesten toch studies en werk combineerden deden dit relatief vaak door stages verbonden aan het onderwijsprogramma: respectievelijk 50,3% en 42,4% van de Waalse en Brusselse jongeren die studies en werk combineerden deed dat in het kader van de opleiding, tegenover 36,7% in Vlaanderen.

Tabel 6.

De mate waarin jongeren (betaalde of onbetaalde) arbeid verricht hebben tijdens de studies (België en de gewesten; cohorte van 25-34-jarigen in 2009)

(%)	België	Brussels H. Gewest	Vlaams Gewest	Waals Gewest
Jongeren die studies combineerden met (betaalde of onbetaalde) arbeid	56,4	44,9	64,4	47,1
Type arbeid				
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0
Als onderdeel van het onderwijsprogramma	40,7	42,4	36,7	50,3
Buiten het onderwijsprogramma	52,6	49,8	57,3	42,1
Combinatie	6,6	7,9	6,1	7,6

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK ad hoc module 2009 (Bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

Tabel 7.

Kenmerken van de eerste job (van minstens drie maanden) bij verschillende leeftijdscohorten en het verschil tussen de eerste job en een latere job bij dezelfde leeftijdscohorte (Vlaams Gewest, cohorte van 25-34-jarigen in 2009)

		Eerste job		Eerste job	Andere job**
		25-29 jaar	30-34jaar	25-34 jaar	25-34 jaar
Totaal	Loontrekkend	94,9	92,4	93,7	90,7
	Zelfstandigen*	5,1	7,6	6,3	9,3
	Vast werk	82,4	84,7	83,5	92,4
	Tijdelijk werk	17,6	15,3	16,5	7,6
	Volttijdse betrekking	87,7	86,2	86,9	82,0
	Deeltijdse betrekking	12,3	13,8	13,1	18,0
Mannen	Loontrekkend	94,3	90,8	92,5	87,2
	Zelfstandigen*	5,7	9,2	7,5	12,8
	Vast werk	86,6	85,2	85,9	93,5
	Tijdelijk werk	13,4	14,8	14,1	6,5
	Volttijdse betrekking	95,5	92,9	94,2	93,0
	Deeltijdse betrekking	4,5	7,1	5,8	7,0
Vrouwen	Loontrekkend	95,5	94,2	94,9	94,9
	Zelfstandigen*	4,5	5,8	5,1	5,1
	Vast werk	78,1	84,1	81,0	91,1
	Tijdelijk werk	21,9	15,9	19,0	8,9
	Volttijdse betrekking	79,9	79,0	79,5	68,8
	Deeltijdse betrekking	20,1	21,0	20,5	31,2

Noot:

* Bij de zelfstandigen zijn ook de meewerkende familieleden opgenomen.

** Onder een 'andere job' verstaan we een job die uitgeoefend wordt na de eerste betrekking. Het gaat meer bepaald om de respondenten die in de EAK module aangeven dat ze hun eerste significante job reeds beëindigd hebben en momenteel een andere job uitoefenen.

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK ad hoc module 2009 (Bewerking Steunpunt WSE/Departement WSE)

Kenmerken van de eerste job

Naast de al dan niet gepresteerde arbeid tijdens de studies kunnen we met de EAK-module ook kijken naar de kenmerken van de eerste job. In wat volgt, maken we een onderscheid tussen twee soorten jobs. Enerzijds is er de eerste job. Het gaat hierbij om de eerste significante betrekking van minstens drie maanden nadat het regulier onderwijs (voor het laatst) werd verlaten. Vervolgens worden alle niet eerste jobs in kaart gebracht. We nemen hierbij dezelfde leeftijdsgroep en kijken naar de respondenten die hun eerste job reeds beëindigd hebben en momenteel in een andere job actief zijn.

Wanneer we de kenmerken van de eerste job van twee verschillende leeftijdscohorten met elkaar vergelijken, komen er een aantal noemenswaardige verschillen naar boven, vooral wanneer de jobkenmerken worden uitgesplitst naar geslacht (eerste twee kolommen in tabel 7). Zo begonnen de 25-29-jarige mannen hun loopbaan minder vaak als zelfstandige dan hun voorgangers (cohort van 30-34-jarige mannen in 2009) (5,7% tegenover 9,2%). Daarnaast slaagde de jongste cohort er in om vaker een voltijdse loontrekkende baan als eerste job te bemachtigen (95,5% tegenover 92,9%). De twee vrouwelijke cohorten verschillen vooral sterk op gebied van werkzekerheid. De jongste cohort startte veel vaker in een eerste job met een tijdelijk karakter. Bij de 30-34-jarige vrouwen slaagde 84,1% er in om onmiddellijk met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur of een statutair ambt (vast werk) te starten. Bij de jongere cohort van 25-29-jarige vrouwen was dit nog slechts 78,1%. Voor deze cohort valt bovendien ook het grote verschil op met de mannen. Voor 21,9% van de 25-29-jarige vrouwen had de eerste job een tijdelijk karakter, tegenover 13,4% bij de mannen. Dit kan toegewezen worden aan de sterkere concentratie van vrouwen in sectoren met relatief veel contracten voor bepaalde duur, zoals onderwijs, kleinhandel en maatschappelijke diensten. Bovendien wordt de eerste job omschreven als een job van 'minstens drie maanden' waardoor uitzendarbeid als intredekanal wellicht onderbelicht blijft. Bij uitzendarbeid, met een sterkere concentratie van mannen, gaat het immers vaak om kortlopende contracten waarbij de termijn van drie maanden niet steeds voldaan is.

In het tweede deel van de tabel vergelijken we de jobkenmerken van de eerste job met een latere job in de loopbaan. Bij de eerste intrede op de arbeidsmarkt komt men vaker terecht in een loontrekkend statuut en heeft de job vaker een tijdelijk karakter. In een latere fase van de loopbaan zien we het aandeel zelfstandigen stijgen (van 6,3% naar 9,3%) en ook het aandeel jobs met een arbeidsovereenkomst van onbepaalde duur neemt opvallend toe (van 83,5% naar 92,4%). De stijging van het aandeel met een vaste betrekking in de latere loopbaan vinden we zowel bij de mannen als vrouwen terug.

Het aandeel deeltijds werkenden ligt hoger bij de vrouwen. Het is algemeen geweten dat vrouwen frequenter terechtkomen in deeltijdse jobs dan mannen. Vaak gebeurt dit om hun professionele loopbaan beter te kunnen combineren met het gezinsleven (Delmotte et al., 2008). Deze vaststelling zien we al bij de eerste job tot uiting komen, weliswaar minder uitgesproken dan bij een volgende job (of 'niet eerste job'). Waar bij de vrouwen ruim een op de vijf als eerste job een deeltijdse functie aanvaardde, was dit bij het andere geslacht slechts 5,8%. Bij een job in de verdere loopbaan is het effect nog meer uitgesproken, wellicht omdat die verdere loopbaanfase meer dan bij de eerste job gepaard gaat met gezinsvorming of -uitbreiding. 31,2% van de vrouwen had op een later tijdstip dan de eerste job een deeltijdse betrekking, bij de mannen was dit percentage slechts 7%.

De positie van jongeren op de Vlaamse arbeidsmarkt

Uit het voorgaande weten we hoe de Vlaamse jongeren presteren in de aanloop naar hun intrede op de arbeidsmarkt (tijdens de 'schoolloopbaan'), in welke mate ze leren en werken combineren en hoe hun eerste job er uitziet. In het laatste deel van dit artikel beschrijven we de algemene arbeidsmarktpositie van de jongeren. Twee indicatoren staan centraal in deze analyse: de werkzaamheidsgraad en de werkloosheidsgraad. De werkzaamheidsgraad berekenen we als het aandeel werkenden in de totale beschouwde populatie. De werkloosheidsgraad geeft het aandeel werklozen weer in de beroepsactieve bevolking, zijnde de som van de werkenden en de werklozen die actief op zoek zijn naar werk.

In de analyse onderscheiden we verschillende groepen. Allereerst onderscheiden we de 'schoolverlaters', zijnde die 15-24-jarigen die in 2009 geen student meer zijn, maar aangaven dit wel nog te zijn geweest in 2008. Verder beschouwen we naast de totale groep jongeren (15-24 jaar) diezelfde groep uitgezonderd de studenten. Om de prestaties van deze groepen in perspectief te plaatsen, maken we de vergelijking met de arbeidsmarktprestaties van de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar).

Arbeidsmarktstatuut van schoolverlaters

Het belang van een diploma blijkt al gauw uit de cijfers in tabel 8. In 2008 verlieten bijna 61 800 Vlaamse jongeren de schoolbanken. Eén jaar later was 61,6% van deze schoolverlaters aan het werk. Dat aandeel steeg aanzienlijk naarmate de hoogte van het onderwijsniveau. Bij de laaggeschoolde schoolverlaters was de werkzaamheidsgraad slechts 42,5%, bij de middengeschoolden 59% en bij de hogeschoolden liep de arbeidsdeelname op tot 72,8%. Het omgekeerde patroon zien we voor de werkloosheidsgraad, zij het met een beperkt verschil tussen de laag- en de middengeschoolden. De hogeschoolde schoolverlaters presteerden wel opvallend beter, al bedroeg de werkloosheidsgraad ook bij deze groep toch nog 23,1%. Echter, dat de werkloosheidsgraad relatief hoog is bij jongeren die net de schoolbanken verlaten hebben, verwondert niet echt, aangezien de zoektocht naar werk sowieso enige tijd in beslag neemt en vaak ook een proces van 'trial-and-error' is.

Naar geslacht waren de verschillen in 2009 minder uitgesproken. De arbeidsdeelname was iets groter bij de vrouwelijke schoolverlaters (63%) dan bij de mannen (60,2%). Het verschil in werkloosheidsgraad was groter, namelijk 5,9 procentpunten, in het nadeel van de mannen. De werkloosheidsgraad bij de mannelijke schoolverlaters liep daarbij op tot 32,1%. De lagere score van de vrouwen kan onder meer verklaard worden door het feit dat een relatief groter aandeel vrouwelijke schoolverlaters in de inactiviteit belandde (en dus niet mee opgenomen werden in de berekening van de werkloosheidsgraad).

Arbeidsdeelname van de totale groep jongeren

De arbeidsdeelname van de totale groep 15- tot en met 24-jarigen in Vlaanderen (en België) is beperkt. In 2010 was 28,8% van de Vlaamse jongeren in die leeftijdsgroep aan het werk, in het Waals Gewest 22% en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest slechts 16,6% (tabel 9). Het totaalcijfer voor België toont aan dat 25,2% van de jongeren aan de slag was dat jaar. Deze lage cijfers kunnen grotendeels verklaard worden door de relatief lange schoolcarrière van de Vlaamse/Belgische jongeren. Het is dan ook nuttiger te kijken naar de arbeidsdeelname van de jongeren met uitzondering van de studenten. Vlaanderen scoorde hier in 2010 nog betrekkelijk goed, met iets meer dan drie vierde van de jongeren (uitgezonderd studenten) die aan de slag waren. In het Waals Gewest was dat slechts 57,9% en in het Brussels Gewest nog niet de helft van alle jongeren (exclusief studenten), namelijk 45,7%. Het verschil tussen de seksen was vooral in Wallonië en Brussel nog beduidend.

Tabel 8.

Aantal schoolverlaters en de werkzaamheids- en werkloosheidsgraad van schoolverlaters naar geslacht en onderwijsniveau (Vlaams Gewest; 2009)

	Totaal	Geslacht		Onderwijsniveau		
		Mannen	Vrouwen	Laag-geschoold	Midden-geschoold	Hoog-geschoold
Totaal (n)	61 800	31 000	30 800	8 000	28 700	15 800
Werkzaamheidsgraad (%)	61,6	60,2	63,0	(42,5)*	59,0	72,8
Werkloosheidsgraad (%)	29,2	32,1	26,2	(34,9)*	32,2	23,1

* Statistisch onbetrouwbaar, waardoor we een zekere foutenmarge in acht moeten nemen.

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

Tabel 9.

Werkzaamheidsgraad 15-24-jarigen en 15-64-jarigen (België en de gewesten; 2010)

(%)	15-24-jarigen			15-24-jarigen (excl. Studenten)			15-64-jarigen		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Vlaams Gewest	30,6	26,9	28,8	77,8	75,0	76,5	71,1	61,3	66,3
Waals Gewest	24,6	19,3	22,0	60,9	54,2	57,9	62,9	50,6	56,7
Brussels H. Gewest	17,8	15,4	16,6	47,9	43,5	45,7	61,0	48,7	54,8
België	27,3	23,1	25,2	69,2	64,7	67,1	67,4	56,5	62,0

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

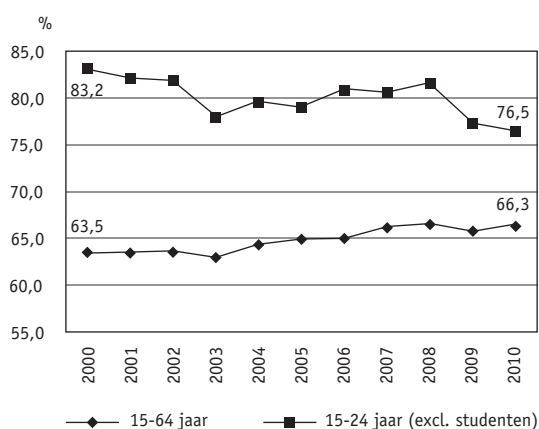
De Vlaamse jongeren die niet meer studeren, waren relatief gezien veel meer aan het werk dan de totale bevolking op arbeidsleeftijd (respectievelijk 76,5% en 66,3%). Vooral bij de vrouwen was dat verschil groot (75% versus 61,3%). In Wallonië was het verschil tussen jongeren (exclusief studenten) en de totale bevolking op arbeidsleeftijd minder uitgesproken. Daar lag de arbeidsdeelname van jongeren (exclusief studenten) met 57,9% 1,2 procentpunt hoger dan de arbeidsdeelname van de totale bevolking (56,7%). In Brussel was de situatie

in 2010 de omgekeerde van die van Vlaanderen: de werkzaamheidsgraad van de jongeren (45,7%) lag er 9,1 procentpunten lager dan de algemene werkzaamheidsgraad (54,8%).

Hoewel de arbeidsdeelname van de Vlaamse jongeren exclusief de studenten relatief hoog is (76,5%), was de trend de laatste twee jaar dalend (figuur 8). In 2010 lag de werkzaamheidsgraad van deze groep maar liefst 6,7 procentpunten lager dan in het jaar 2000 (83,2%). Dit verschil is te verklaren door de conjuncturele dip in 2003 en de impact van de recente financieel-economische crisis in 2009. Het verlies in procentpunten in 2003 werd in de daaropvolgende periode van hoogconjunctuur immers niet volledig goedge maakt. Daarbovenop kwam de impact van de recente financieel-economische crisis, waarvan het herstel nog ingezet moet worden. Het zijn dan ook in de eerste plaats de jongeren die getroffen werden door de gevolgen van deze crises. De globale arbeidsdeelname van de totale bevolking op arbeidsleeftijd hield beter stand en ging er over deze tien jaar heen beschouwd licht op vooruit (+2,8 procentpunt), weliswaar onvoldoende om de gekende 70%-doelstelling te behalen.

Figuur 8.

Evolutie werkzaamheidsgraad 15-24-jarigen (excl. studenten) en 15-64-jarigen (Vlaams Gewest; 2000-2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

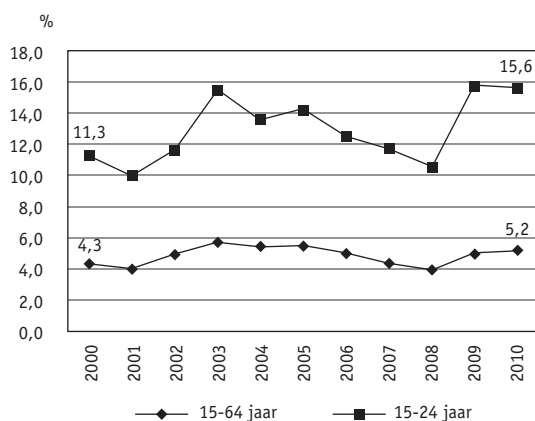
Jeugdwerkloosheid

De conjunctuurgevoeligheid van de positie van de jongeren op de arbeidsmarkt wordt nog sterker gereflecteerd in de evolutie van de werkloosheidsgraad. In figuur 9 zien we dat de jongerenwerkloosheid veel sterker reageerde op de twee crisisperiodes in de afgelopen tien jaar dan de algemene

werkloosheidsgraad. Zo nam de jongerenwerkloosheid in 2009 toe met 5,2 procentpunten, terwijl de algemene werkloosheidsgraad steeg met slechts 1 procentpunt.

Figuur 9.

Evolutie werkloosheidsgraad bij jongeren (15-24 jaar) en de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) (Vlaams Gewest; 2000-2010)

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

We zien in figuur 9 ook dat de jongerenwerkloosheid doorgaans een stuk hoger ligt dan de algemene werkloosheidsgraad. Dit is deels te verklaren doordat de jongerenwerkloosheidsgraad ook de schoolverlaters omvat. Deze groep is in de regel vaker werkloos vermits een groot deel van de

schoolverlaters nog op zoek is naar (passend) werk. Bovendien weten we dat jongeren vaker tewerkgesteld zijn in tijdelijke statuten, wat hun positie op de arbeidsmarkt sowieso kwetsbaarder maakt en tot gevolg heeft dat ze relatief vaker opnieuw in de werkloosheid belanden. De hoge jeugdwerkloosheidsgraad is dan ook grotendeels een bijproduct van de zoektocht naar een duurzame betrekking bij jonge intreders. In het Trendrapport Vlaamse arbeidsmarkt 2010 werd reeds aangegeven dat de werkloosheidsgraad bij schoolverlaters meer dan dubbel zo hoog was dan bij jongeren die al langer op de arbeidsmarkt waren (Herremans et al., 2010). Jeugdwerkloosheid is dan ook vooral problematisch voor jongeren bij wie de eerste zoektocht lang aansleept en resulteert in langdurige werkloosheid. Het zijn vooral de laaggeschoolde jongeren die langere tijd blijven kampen met een bijzonder hoge werkloosheidsgraad (Herremans et al., 2010).

In 2010 bedroeg de totale werkloosheidsgraad in Vlaanderen 5,2%, de jongerenwerkloosheidsgraad bedroeg 15,6%. Er was in beide leeftijdsgroepen quasi geen verschil tussen de mannen en de vrouwen. Uit tabel 10 blijkt opnieuw dat niet zozeer Vlaanderen kampt met een probleem van jeugdwerkloosheid, maar Wallonië en Brussel des te meer. In het Waals Gewest liep de jeugdwerkloosheid in 2010 op tot 30%, Brussel noteerde een jeugdwerkloosheidsgraad van maar liefst 39,7%.

Besluit

Samenvattend kunnen we stellen dat Vlaanderen, in Belgisch en Europees perspectief, vooralsnog

Tabel 10.

Werkloosheidsgraad jongeren (15-24 jaar) en de totale bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) (België en de gewesten; 2010)

(%)	15-24-jarigen			15-64-jarigen		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Vlaams Gewest	15,4	15,8	15,6	5,2	5,1	5,2
Waals Gewest	29,9	30,1	30,0	10,9	12,2	11,5
Brussels H. Gewest	40,4	38,9	39,7	16,9	18,0	17,4
België	22,4	22,4	22,4	8,2	8,6	8,4

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – EAK (Bewerking Departement WSE/Steunpunt WSE)

betrekkelijk goede scores laat optekenen op vlak van de onderwijsprestaties en de arbeidsmarktsituatie van jongeren. Vlaanderen scherpt haar ambities met het oog op 2020 dan ook nog wat verder aan. Toch laten de recente cijfers een kentering zien in negatieve zin. Zo is tijdens de voorbije crisisperiode de ongekwalificeerde uitstroom opnieuw gestegen, wat wijst op een grotere groep jongeren met beperkte startkwalificaties. Daarnaast nam ook de groep jongeren toe die niet deelneemt aan onderwijs of opleiding en ook niet aan het werk is. Ook zij lopen het risico om de aansluiting met de arbeidsmarkt te missen. Het valt nog af te wachten in hoeverre deze negatieve evoluties persistent zijn. Hoe dan ook komt het erop aan de competenties van deze jongeren blijvend te stimuleren en hen aan te zetten tot leren, werken, of een combinatie van beide.

Uit de ad hoc module bij de Enquête naar de arbeidskrachten in 2009 over de toegang van jongeren tot de arbeidsmarkt, leren we dat toch wel wat Vlaamse jongeren tijdens hun schoolloopbaan al enige werkervaring hebben opgedaan. Daarbij gaat het meestal om de klassieke studentenjobs en slechts in mindere mate om werk dat gerelateerd is aan de gevolgde opleiding (stages). Het zijn vooral hogeschoolden die de studies combineren met (betaalde) arbeid.

De gegevens over de eerste job bevestigen vervolgens dat vrouwen ook bij aanvang reeds vaker dan mannen deeltijds werken. Bovendien neemt het belang van deeltijdarbeid bij vrouwen aanzienlijk toe in de verdere loopbaan. Daarnaast bleek ook dat het vooral vrouwen zijn voor wie de 'eerste job van minstens drie maanden' een tijdelijk karakter heeft. Dit heeft onder meer te maken met de gehanteerde definitie van de eerste job. Door de grens op minimaal drie maanden te leggen, blijft uitzendarbeid (met relatief veel mannen) wellicht deels onderbelicht als intredekanaal. We stellen wel vast dat het belang van tijdelijk werk bij intrede (ook volgens deze definitie) toeneemt doorheen de jaren.

Dat jongeren vaker tijdelijk werken is één van de factoren die de positie van jongeren op de arbeidsmarkt relatief kwetsbaar maakt en tot gevolg heeft dat ze relatief vaker opnieuw in de werkloosheid belanden. We stellen dan ook vast de jeugdwerkloosheid doorgaans hoger ligt dan de algemene werkloosheid. Dit is mede te verklaren doordat de

jongerenwerkloosheidsgraad ook de schoolverlaters omvat, die vaak nog op zoek zijn naar (passend) werk. Jeugdwerkloosheid wordt dan ook vooral problematisch voor jongeren bij wie deze zoektocht lang aansleept en resulteert in langdurige werkloosheid. Eerder onderzoek (Herremans et al., 2010) toonde aan dat het vooral de laaggeschoolde jongeren zijn die langere tijd met een bijzonder hoge werkloosheidsgraad te kampen hebben, wat opnieuw het belang van voldoende startkwalificaties illustreert.

Marleen Jacobs
Departement WSE

Michelle Sourbron, Wim Herremans
Steunpunt WSE

Noten

1. De bevindingen in dit artikel zijn grotendeels gebaseerd op de geactualiseerde cijfers uit de Boordtabel Jongeren. Alle cijfers (met ook de gegevens voor het jaar 2010) vindt u terug op de website van het Steunpunt WSE (www.steunpuntwse.be/rubriek/cijfers/thematische_boordtabellen) of het Departement WSE (www.werk.be).
2. In het Pact 2020 is het Vlaams objectief nog iets strakker gesteld. Het streefdoel hier is het aantal vroegtijdige schoolverlaters tegen 2020 te beperken tot 4,25% van het totaal aantal 18-24-jarigen. Het Pact 2020 werd begin 2009 door de Vlaamse Regering en de maatschappelijke partners ondertekend en bevat 20 doelstellingen met concrete streefcijfers om zo de uitvoering van het legislatuuroverschrijdende programma ViA, Vlaanderen in Actie, te verzekeren. Met het programma Vlaanderen in Actie wil de Vlaamse Regering Vlaanderen tegen 2020 naar een plaats in de top 5 van de Europese regio's leiden.
3. Van Landeghem en Van Damme (2011) betwisten de dalende trend van de ongekwalificeerde uitstroom. De berekeningen van het Steunpunt Studie & Schoolloopbanen, op basis van alle relevante kwalificaties van het leerplichtonderwijs (exclusief BUSO) en de administratieve gegevens over het Vlaams onderwijs, wijzen op een geleidelijke toename van de ongekwalificeerde uitstroom tussen 2001 (10,8%) en 2008 (12,4%).
4. Het hoeft hierbij niet noodzakelijk om een aaneensluitende periode te gaan.

Bibliografie

- Delmotte, J., Herremans, W. & Booghmans M. 2008. *Genderjaarboek 2008. MV united. Mobiliteit op de arbeidsmarkt*. Leuven: Steunpunt Werk en Sociale Economie. Departement Werk en Sociale Economie (12 oktober 2010), *Conjunctuur en arbeidsmarkt: Je bent jong en je wilt... werk!*, http://www2.vlaanderen.be/werk/Werkzin-e/20101012/Je_bent_jong_en_je_wilt_werk.htm
- Herremans, W., Vanderbiesen, W., Boey, R. & Braes, S. 2010. *Trendrapport Vlaamse arbeidsmarkt 2010. De Vlaamse arbeidsmarkt klimt uit het dal. WSE Report*. Leuven: Steunpunt WSE. Brussel: Departement WSE.
- NHP. 2010. *Nationaal Hervormingsprogramma België 2011* (15 april 2011), http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_belgium_nl.pdf
- Sourbron, M. & Herremans, W. 2010. Een kwarteeuw Vlaamse arbeidsmarkt: de arbeidsdeelname van vrouwen en mannen doorgelicht. *Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk en Sociale Economie*, 20(4), 19-25.
- Stevens, E. 2009. *Jongeren in beeld. Een analyse op basis van EAK/LFS. Boordtabel jongeren*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven. Steunpunt Werk en Sociale Economie.
- Termote, A. & Van Trier, W. 2011. *Hoe kan men best de overgang van school naar werk opvolgen? Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk en Sociale Economie*, 21(1).
- Van Landeghem, G. & Van Damme, J. 2011. *Vroege schoolverlaters in Vlaanderen. Evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom tot 2008 – Samenvatting*. Leuven: Steunpunt SSL, rapport nr: SSL/OD1/2010.37. Zie <http://steunpuntloopbanen.be>.
- VHP. 2010. *Vlaams Hervormingsprogramma Europa 2020*, <http://www.vlaandereninactie.be/nlapps/data/docattachments/VHP%20zonder%20bijlages.pdf>